

Krku, Rad JAZU, 1971, 360. — I. Žic, Kompleks katedrale — sv. Kvirin u Krku, ibid. — Isti, Gradske zidine i ulice u Krku, Krčki zbornik, 1971, 2. — Isti, Romanička crkva Majke Božje od Zdravlja u Krku, Bulletin JAZU, 1975. — Isti, Franjo Jurić — nepoznati slikar XVIII st. iz Krka, ibid. — M. Šušić, Antički grad na istočnom Jadranu, Zagreb 1976. — M. Bolonić i I. Žic, Otok Krk kroz vjekove, Zagreb 1977. — Horvat — Matejčić — Prijatelj, Barok. — A. Mohorovičić, Prilog poznavanju antičkog urbanog sloja grada Krka, Zagreb 1988. B. F.

KRKA, manastir i crkva Sv. Arhanela na rijeci Krki blizu Kistanja. Današnje manastirske zgrade građene su u XVIII–XIX. st. Crkva Sv. Arhanela iz 1422. podignuta je na mjestu ranije gotičke crkve; Turci su je porušili oko 1530; obnovljena 1577, ponovno je porušena i napuštena 1647. Po završetku Morejskoga rata vraćaju se kaluđeri iz Zadra i obnavljaju manastir. Pomoć za obnovu dolazila je iz Rusije, odakle je donesen i stari ikonostas. — Samostanske zgrade, crkva i zvonik poredani su oko kvadratna dvorišta s trijemovima. Pod crkvom je spilja — isposnica prvih kaluđera s grobovima. Manastir ima bogat arhiv i knjižnicu s građom iz XVI–XX. st., zbirku ikona (slika na drvu Sv. Ivan Krstitelj iz XIV/XV. st. rad je tzv. Majstora tkonskoga raspela — Maestra di S. Elino), srebrnih predmeta i umjetničkog veziva.

LIT.: B. Strika, Dalmatinski manastiri, Zagreb 1930, str. 95–116. — D. Medaković, Srpska umjetnost u severnoj Dalmaciji, Muzeji (Beograd), 1950, 5, str. 189–191. — D. Berić, Tri verzije o postanku manastira Krka, Srpska reč (Zagreb), 2. III. 1951. R.

KRKANEC, dvorac u istoimenu selu JZ od Varaždina. Prema natpisu na kasnorenesansnome portalu sagradili su ga 1616. grof Stjepan Patačić i njegova žena Barbara Bedeković.

LIT.: M. Obad Ščitaroci, Dvorci i perivoji Hrvatskoga zagorja, Zagreb 1991.

KRKLEC, Gustav, književnik (Udbinja kraj Karlovca, 23. VI. 1899 — Zagreb, 30. X. 1977). Školovao se u Varaždinu, Zagrebu, Sušaku i Beču. Pisao pjesme, eseje i feljtone, bavio se prevodenjem. Likovne prikaze objavljuje od 1916 (»Novine«), među prvim piše o J. Bijeliću, M. Tartagli, P. Dobroviću, J. Mišu, S. Šumanoviću i o izložbama Proljetnoga salona. Od 1922. živio u Beogradu (jedan je od osnivača »Ošišanog ježa«), od 1941. u Zagrebu. Suradivao u listovima i časopisima »Riječ«, »Vreme«, »Život i rad«, »Književne novine«, »Vjesnik«, »Telegram« i dr. Poslije II. svj. r. pisao o G. Groszu, I. Meštroviću, P. Križaniću, S. Aralici, V. Filakovcu i A. Augustinčiću. Bio je član JAZU od 1951.

BIBL.: Odabrana djela Gustava Krkleca, I–IV, Zagreb 1977.

Ž. Sa.

KRLEŽA, Miroslav, književnik (Zagreb, 7. VII. 1893 — 29. XII. 1981). Pjesnik, pripovjedač, romanopisac, esejist, dramatik i enciklopedist. U okviru svojega književnoga i publicističkoga rada objavio u dnevnom tisku, časopisima i posebnim izdanjima veći broj eseja, studija, predgovora katalogima izložaba, članaka, kritika i polemika s područja lik. umjetnosti. Sugestivnim literarnim jezikom, erudicijom i jasnim društveno-kritičkim stavovima u više je navrata poticajno djelovao na valorizaciju naše suvremene umjetnosti i kulturne baštine, te na slobodan razvoj estetskih pogleda i umjetničkoga stvaralaštva.

BIBL.: Slučaj kipara Studina, Riječ SHS, 1919, 110; Marginalije uz slike Petra Dobrovića, Savremenik, 1921, 4; Kriza u slikarstvu, Književna republika, 1924–25, 1; Slučaj arhitekta Iblera, ibid., 1924–25, 4; O njemačkom slikaru Georgu Groszu, Jutarnji list, 1926, 5229; Moša S. Pijade, Obzor, 1926, 51; O Ivanu Meštroviću, Književnik, 1928, 3; O smrti slikara Josipa Račića, ibid., 1928, 8; Uz slike Vladimira Beca, HR, 1929, 1; Krsto Hegedušić: Podraski motivi (predgovor), Zagreb 1933; U spomen Adolfa Loosa, Danas, 1934, 1; O tendenciji u umjetnosti, Naš kalendar, 1936; Račić, Zagreb 1947; Francisco José Goya y Lucientes, Zagreb 1948; Les marbres bogomils, Les Nouvelles Yugoslaves (Paris), 5. II. 1950 (Bogumilski mramorovi, Književne novine, 1954, 21); L'Art Médiéval Yougoslave (katalog), Paris 1950 (Izložba srednjovjekovne umjetnosti naroda Jugoslavije, Zagreb 1951); Zlato i srebro Zadra (katalog), Zagreb 1951; Srpska freska, Borba, 1951, 257; Petar Dobrović (katalog), Zagreb 1954; Razgovor o pedesetogodišnjici apstraktnog slikarstva, Vjesnik, 29. I. 5. i 12. II. 1961; Illyricum sacrum, Kolo MH, 1963, 7; Stančić, Zagreb 1964; Jerolim Miše (katalog), Zagreb 1968; Augustinčić, Zagreb 1976; Ljubo Babić (katalog), Zagreb 1976.

LIT.: T. Maroević, Slikarstvo Filipa Latinovica, Zbornik 3. programa Radio-Zagreba, 1978, 2. — Isti, Krleža prema Meštroviću, ŽU, 1982, 33–34. — I. Zidić, M. Krleža i likovna umjetnost (katalog), Zagreb 1982. — A. Flaker, Krleža i slikarstvo, Republika, 1986, 1–2. R.

KRNJOUL, Ivo, kipar (Laminac kraj Čazme, 9. I. 1910). Bio je geodet u Bjelovaru i Daruvaru. Osnovna lik. znanja dobio od Z. Šulentića u Zagrebu. Bavio se karikaturom; crteže i skulpture izlaže od 1968. Modelira u drvu i kamenu; reducira opisne oznake i približava se čistom organskom znaku (Plod, 1971; Riba, 1972; Žena, 1974). Samostalno izlagao u Zagrebu (1976), Daruvaru (1977) i Bjelovaru (1986).

LIT.: V. Zlamalik, Ivo Krnjoul (katalog), Bjelovar 1986.

Ž. Sa.

KRSTIĆ-LUKAČ, Maja, kiparica i medaljerka (Split, 27. III. 1954). Diplomirala na Akademiji u Zagrebu 1979 (Ž. Janeš). Na medaljama

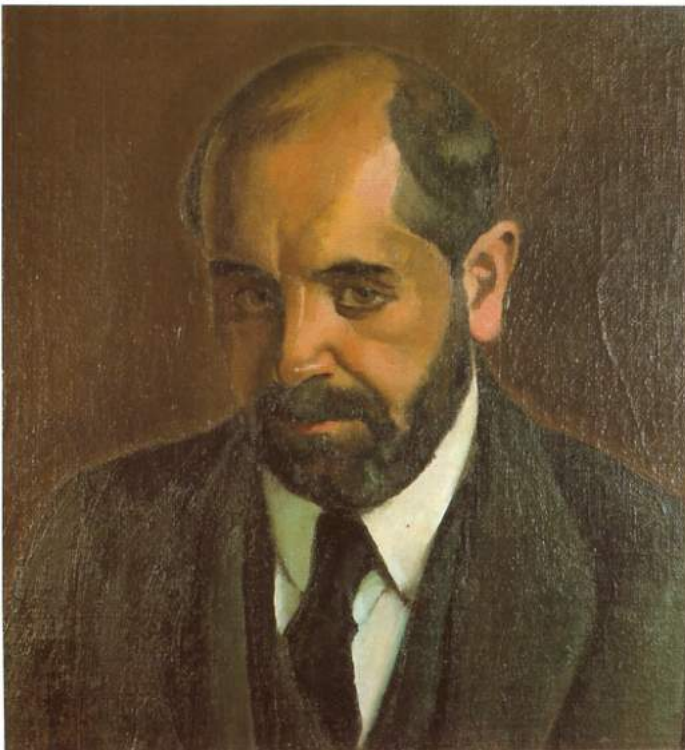
KRK, gornji kat crkve Sv. Kvirina

gradova (Dubrovnik, 1986; Nin, 1990) stvara suptilnu sintezu volumena i plošnog reljefa bliskog crtežu. Ekspresionistički i temperamentniji izraz postiže na portretima (Saša Hruš-Sedlaček, 1986). Modelira sitnu plastiku i keramiku. Sudjelovala na svim Memorijalima Ive Kerdića.

KRSTINJA, srednjovj. utvrđeni grad u ruševinama na J strani Petrove gore. Ima oblik cilindrične kule opasane zidom nepravilna oblika, s četiri polukule. Unutrašnjost je pregrađena zidom u dva dijela. Iz predvorja se, kroz četverokutnu kulu, dolazi do obrambene kule. Grad je bio u posjedu Ladihovića, a potom su ga preuzeli Frankopani; 1585–1699. bio je u turskim rukama.

KRSTIONICA (baptisterij), mjesto gdje se u kršč. crkvama obavlja obred krštenja. Od IV. do XIV. st. to je posebna građevina uz biskupsku crkvu, središnjega, najčešće oktogonalnoga tlocrta. Na sredini se nalazi udubljeni bazen za krštenje, križnog ili kružnog oblika; isprva se krsti uranjanjem (*per immersionem*), poslije polijevanjem (*per infusionem*). Od

MIROSLAV KRLEŽA, djelo J. Miše. Beograd, Muzej savremene umetnosti

KRSTIONICA ŠIBENSKE KATEDRALE, djelo Jurja Dalmatinca

XII. st. krstionice se grade i u svim župnim crkvama, ali ne više kao posebne zgrade, nego kao bazeni unutar crkve u posebnim kapelama ili nišama. Od XVI. st. to su jednostavne kamene ili metalne okrugle posude, smještene na jednoj nozi ili postolju, s ukrašenim poklopcem koji je često dosta visok. — Uz gotovo sve ranokršć. bazilike u biskupskim sjedištima u nas pronađene su krstionice bar u tlocrtu, a najpoznatije su one u Salonu, Poreču, Puli i Zadru. Romaničke su krstionice građene u Dubrovniku, Zadru (iznad ranokršćanske), Trogiru, Splitu (u Jupitrovu hramu), a posljednja u nizu je gotičko-renesansna krstionica J. Dalmatinca u sklopu

B. KRSTULOVIĆ, upravno-poslovna zgrada »Elektroslovanije« u Osijeku

šibenske katedrale. Najstariji je očuvani pomični bazen krstionica kneza Višeslava iz Nina (oko 800), danas u Muzeju hrvatskih arheoloških spomenika u Splitu.

A. Bad.

KRSTULOVIĆ, Andrija, kipar (Split, 5. XI. 1912). Diplomirao na Akademiji u Zagrebu 1934 (F. Kršinić, R. Frangeš-Mihanović), suradnik I. Meštrovića u Splitu (1936–41). Bio je docent na Akademiji u Zagrebu (1948–56), profesor na Pedagoškoj akademiji u Splitu (1959–83). U početku kleše u kamenu i granitu pod jakim utjecajem Meštrovićeve skulpture (*Sanjarenje*, 1941; *Pastirica*, 1945). Nakon razdoblja traganja nalazi vlastiti likovni izraz. Izveo monumentalni spomenik *Palom pomorc* (1958) u Splitu s elementima secesijske stilizacije. Granitne skulpture *Čobanica* (1962) i *Osmijeh suncu* (1963, u Splitu pred zgradom Općine) ostvarene su u škrtu ali skladnu ritmu linija i mase. Od 1970-ih godina modelira skulpture maloga formata u terakoti. Ciklusom na temu Edipa (*Polibov pas*, 1972) približava se simboličkoj geometrijskoj stilizaciji. Brončana skulptura *Pravde* (1974, Split, pred novom zgradom suda) pokazuje sve odlike toga razdoblja ali i monumentalnosti. U posljednjoj stilskoj fazi s promjenom motiva nestaje i stilizacije ravnih površina i oštih bridova a prevladavaju zaobljeni volumeni (*Kupačice*, 1978; *Nerajda*, 1982). Izlagao u Beogradu 1967. s A. Kaštelančićem i Splitu 1991.

LIT.: V. Rismondo, *Oblici i slova*, Split 1979. — D. Keckemet, Andrija Krstulović (katalog), Split 1991.

R.

KRSTULOVIĆ, Boris, arhitekt (Split, 9. II. 1932). Diplomirao 1956 (A. Albini), doktorirao 1987 (*Specifični princip konstituiranja fleksibilnih prostora*) na Arhitektonskome fakultetu u Zagrebu. Od 1958. radi na Građevinskome fakultetu u Zagrebu gdje je od 1988. redoviti profesor. Autor je stambenih zgrada u Zagrebu (Vukovićeve ul., 1958; Petretičev trg, 1960; Remetinečka cesta, 1971; Zelengaj, 1987; Sv. Duh, 1991), Gračacu (1965), Crikvenici (1965), Varaždinu (1982). Krstulovićeva se ostvarenja odlikuju plastičnom obradom volumena i konstrukcija te primjenom suvremenih materijala: upravno-pogonski kompleks »Elektroslovanije« u Osijeku (1967–71), upravno-poslovna zgrada u Slavonskome Brodu (1972–80), računsko-dispečerski centar »Elektroslovanije« u Osijeku (1973–78), poslovna zgrada »Elektre« u Varaždinu (1974–77), crpna stanica »Ombla« u Rijeci dubrovačkoj (1977), poslovno-društveni kompleks u Čačku (1978), računski centar u Pančevu (1978), poslovno-pogonski kompleks u Varaždinu (1978–88), računsko-dispečerski centar u Križu (1980). Bavi se uređenjem interijera i industrijskim oblikovanjem.

LIT.: B. Morsan, Krstulovićeva »Elektra« u Varaždinu u našoj novijoj arhitekturi, ČIP, 1978, 307. — Računski dispečerski centar Borisa Krstulovića, ibid., 1979, 310. — I. Maroević, Arhitektura sedamdesetih godina u Hrvatskoj, Arhitektura, 1981, 176–177. — T. Premere, Upravno-poslovni objekt u Slavonskom Brodu, ibid., 1984, 186–188. — Arhitektura u Hrvatskoj 1945–1985, ibid., 1986, 196–199. — T. Ođak, Osvrt na nagrađeni stambeni objekt u Varaždinu, ČIP, 1987, 407.

Z. Kol. i R.

KRSTULOVIĆ, Maksim, slikar (Split, 26. VIII. 1933 — London, 21. V. 1974). Studirao na Akademiji u Zagrebu 1952–57, specijalni tečaj slikarstva pohađao kod M. Tartaglie 1957–59. Poslije ranih radova u duhu postimpresionizma udaljuje se od realističkoga prikaza i eksperimentira s nefiguracijom, ali zadržava asocijaciju na zavičajni krajolik (ciklus apstraktnih pejzaža mosorskoga kamenjara 1962–66). Slijedi ciklus crteža i serigrafija *Okupljanje* 1968–74, na tragu poentilističke apstrakcije. Samostalno izlagao u Splitu (1959, 1967), Dubrovniku (1962), Luxembourg (1965) i Zagrebu (1967). Bavio se crtežom i grafikom.

LIT.: T. Lalin, Maksim Krstulović, Split 1987.

R.

KRŠAN, naselje u sr. Istri sa srednjovj. burgom. Od njega je očuvana kula četverokutna tlocrta, dok je ostali dio nekada obrambenoga i stambenoga kompleksa pregrađen. U unutrašnjem dvorištu očuvan četverokutni okvir gotičkoga portala iz XV. st., s raščlanjenom profilacijom, te bunarsko grlo s uklesanom godinom 1666. Na groblju se nalazi jednobrodna kapela Sv. Jakova iz XV. st. Na staru lađu s krovštem otvorene konstrukcije, podignutu prije 1415, dozidan je poč. XIX. st. četverokutni prezbiterij. U podu kapele nadgrobne su ploče iz XV. XVI. i XVIII. st.; na ploči Julija Kršanskog je lat. epitaf ispisan gotičkim slovima i godina 1415. Vješto obrađen gotički reljef prikazuje obiteljski grb kršanskih gospodara. Župna crkva, prezidana u XVII. i XVIII. st., ima crkv. opremu iz XVIII. st. (kamene oltare s mramornim inkrustacijama, mramornu krstionicu, umivaonik, srebrni kalež); u sakristiji rezbareni ormar iz XVII. st.

LIT.: B. Fučić, Izvještaj o putu po Istri 1949. godine, Ljetopis JAZU, 1953, 57.

V. El.